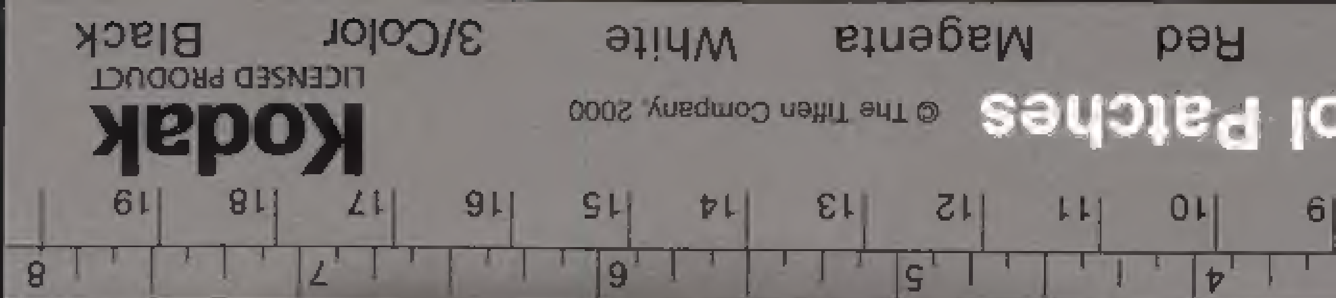
Adsit principio virgo Maria meo.

Questo sie lo libro di cavali a cognosce-
re le beleçe. e le virtu e le malatie. E remedii.

Cum inter cetera animalia a summo opifice seu creatore mundi hu-
mani generis supposita vel subiecta nullum animal sit equo nobilius
eo quod per ipsum principes milites et magnates ab aliis separantur
quia equo mediante dominum inter nobiles decerni non possit. Ideo ad commo-
ditatem maiorem quam equus assidue continue ipsorum specialiter qui ad honorem mili-
tarem et bellorum assiduam probitatem nobiliorum animo delectantur quedam dicto equo
iuxta oppinionem meam et mei ingenii intentione disposui compillare non quod p[...]
posita ea que eidem equo genii pertinet subtiliter indagare. Sed mere veritati et
recto ordine set que expertus fui quam pluries diligenti adhesione fere do-
mi[...] vel discens demonstrando. Rogatu quoque cuiusdam mei amantissimi ibi
modi delectantis infrascripta omnia delectetur providum. Unde dicendum est igitur primo de
creatione et eidem equi nativitate. Secundo de captione et domatione ipsius. Tertia
o de custodia et doctrina. Quarto de cognitione pulcritudinis corporis membrorum
factionum illius. Quinto de infirmitate eiusdem tam naturalium quam accidentalium.
Sexto de medicinis ac remediis probatis egritudinum eidem pertinentibus
est dicendum. Tractatus de creatione equi. [...]

Primo igitur de creatione et nativitate scribens. dico quod equus debet gigni
ab bono stallone assidue et studiose atque diligenter custodito. paulu-
lum equitato. Item cum minori labore vel inquietatione quam potest immo adsati-
factionem suam et commoditatem ut maiorem stallio gignat equum. Eo quod quan-
tum cum minori labore et commodius stallio cooperuerit matrem equam magis com-
plecti sperma emittit. Item exinde maior et grandior equus invenitur ma-
tris genitus. Et est sciendum quod equus debet gigni tali tempore quod nascatur in tempore
herbarum tempore congruenti. eo quod matre pascente sufficientem lac suo fi-
lio satis prebeat oportunum. Item hoc est sine vitam quod si equus a nativi-
tate sua magnum habuerit nutrimentum. Item venit in magna lactis copi-
a et herbarum habuerit eius carnes fiunt solidiores. Item corpus ipsius et membra
sunt grandiora. Pregnante vero matre ut dum non nimis pinguis nec
macra existat. Sed medium teneat utriusque. Quia si fuerit nimis grassa
in tantum pinguedo intrinseca possidebit et locum filii coherceret quod postea membra
eidem pueritie matris non possit commode dilatari. Item exinde equus efficietur
minimus vel pusillus. Si vero nimis macra extiterit propter magnam macie-
rem nutrimentum suo filio non poterit prout convenit exhibere. Ideoque nascetur equus de-

ex aliq̄ uulnē ibi facto ꝙ p̄mo du͂ ex negligētia antiq̄to . loci · tu
qm̄ tunne faciēs n̄ efficit . q̄ accidit ex freq̄ntatōe aq̄ ⁊ turpidini.
cū eq̄ hūs iā uulnā ī iunctura eq̄tat ī pruīe pūt dixmā uulnus
ueteresc͞it aq̄s ueēdo ꝙ p̄ide efficit morb; qui cancer dr̄ ī uulgari.
Et si forte p̄ tēp̄ uulnus ueterexit ex (de cognitōe fistole.)
antiq̄tate citer; p̄t; ꝺleui ī egtudine q̄ dr̄ fistula redūdare . qd̄
foret d̄tius ⁊ difficilius ad curādu͂. (de cog̃tōe malpigonese.) ·i· pomarolus
Est ⁊ alia īfirmitas q̄ fit int̄ ī buleas ūgulaꝝ eq̄ uidelic; n̄ cā
nes iuxta ungule ꝯiūgūt q̄ uelud ī fusio d̄tinz ⁊ īpedit gr̄
sus eq̄ qm̄ tūc fit ī uno ped̄ ⁊ qm̄ ī relıq̄s uniūsalit̄ accidit.
Notādu͂ ē tn̄ q̄ si fit ī uno pedū solū mō n̄ sbueīat eidē īstāt
sol; ī ceteīs pedib; euenire q̄ accidit d̄leui ex mal' humorib; ibidē
ꝯcursis ꝑ fumositatē p̄tam facili cū ꝯtigit ex nimia freq̄ntatōē aque ⁊ turpitudis fumositate stabuli ī minētē ab
al' adducit aq̄ · nec ardorib; siccatis ī torio cruzib; ī decētē q̄ ꝗ addīt lesio
nes sui ulcera ī lingua equi ⁊ lingua sua lesa pōt d̄leui co
gnosci īfirmitas antedca q̄ malpigonese ab aliq̄b; noīat · (de
egritudinib; ul' lesioib; mēbroꝝ ⁊ eq̄ c̄titui caplo p cōpleto.
de lesionib; ul' īfirmitatib; ūgulaꝝ aut pedū sub sexto ma
teria . de cognitōe ficte . ul' site.)
Fit igitur q̄dā īfirmitas ī equi ūngula ul' ī pede usq; ad tuite · al. iiii
al' tuellū lū ī trāsūe ungulā scīdēs ꝑ mediū ⁊ qm̄ ex latē scissura cui
a corona pedis īcipit ⁊ tēdēs ꝑ lōgū ī fert usq; ad ungule
extremitatē ul' pedis · emittens qm̄ uiuū sanguinē ꝑ scis
surā · q̄ accidit ex lesiōē tuelli ītus ungulā ꝑmanētē cū p̄
dca īfirmitas ī incul ⁊ capud hāt a tuello · ⁊ q̄nq; accidit cū
eq̄ iunioꝝ ē ꝑ teneritatē ungule tenerime · qm̄ percutiēdo
eidē ul' p̄mēdo ac̄t ī aliquo duro loco ledit̄ tuellus tener
m' ut p̄dixi . vn̄ eq̄ m' tocies patit̄ ⁊ ex idē claudicat cū sepiū
uulgari equitatur · h̄ naq; sita uocabulo nū cupat̄. (de cognitōe
Efficit̄ alia lesio sup coronā pedis uidelicet īt̄ supposite.)
carnē uiuā ⁊ ūgulā faciēs rupturā cutis ubidē qn̄ antiq̄ta
multociēs cancer efficit · ⁊ hoc accidit cū eq̄ casualit̄ pes sup
pedē īponit pedē aliū repm̄do · q̄ īfirmitas ul' lesio dicit̄ sup
posita (de cognitōe ī clauature.)

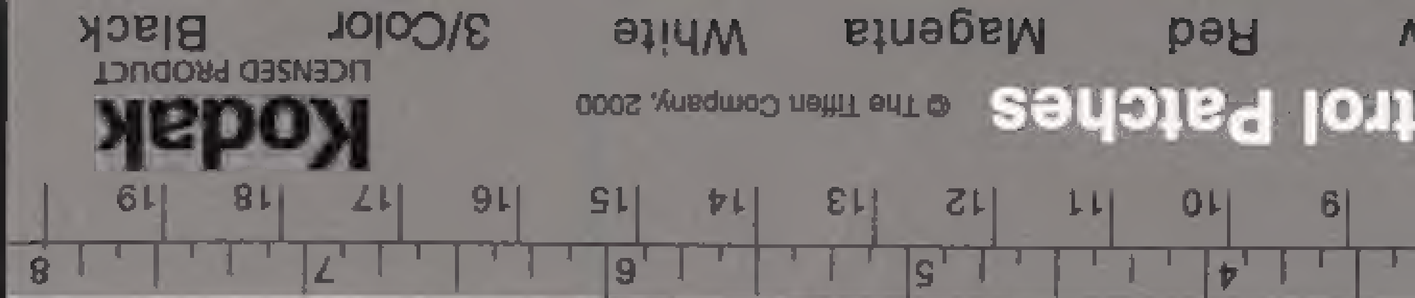
bulliat semp cū spatula agitando. & de tali coctione bis in die per unū
usque involuatur. **De tertia inclauatura que tangit tuellū.**

De inclauatura insup̄ q̄ sunt in eorum pedib; vl' ungul' ē intendendū. q̄r sp̄es
al' fudit — sex primus recto ordine distinguende. Sit igit̄ q̄da sp̄es clauature led(ens)
primo tuellū intrinsecū. Sit alia q̄ transit int̄ tuellū & ungulā tuellū
intrinsecū minime ledens. Sit & tertia nō ledens tuellū in aliq̄ s; minimū ungule
tangens & ledit. Quarta sp̄es ē q̄ fudit tuellū ledit ad plenū satis pedi pericu
al' tuellus — losa existit. qm̄ in tuello ē q̄da teneritas ossiū facta ad modū ungule.
mittens ungulā. & gubernans & radices ungule nutricalit ad se ...

Remediū siue medicamentū contra tertias inclauaturas. R' contra tuellū .14.

al' minoris — Cum si tuellus fuit fudit minime les subueniat salubriter bñ scito ungule
dissoluendi. Sed si nō fuit par les discopiat cū aliq̄ ferreo instro so
la ungula circa uulnus circumcirca lesionē de ungul' incidat subtilius
q̄ lesio augeat & discopiat debet & discopta p̄modū clauatura q̄
al' acuta subtilius — bn̄ attenta subtrahit sola ungula nutricalit & spacialit' circa lesionē
intus de ungul' incidendo ut sit spaciū int̄ lesionē & ungulā. ita q̄
ungulā nō p̄mat nec adhereat lesioni. Qm̄ etiam consolidationē & re
natione noue ungule impediret. & hoc pacto ut dixi debet uulnus vl'
lesio stuppa sufficient̄ intincta in oui albumine impleat. & deinde uuln
acies cū sale minuto & aceto forti vl' puluis galle vl' mirti. an
le caruz puit expl'n sup' in capl'o precedenti. Si uō lesio clauelli transit
int̄ tuellū & ungulā. q̄ ē 2a sp̄es clauature minus periculosa assistit — al' nimis
quoniam tuellus nō ledit n̄ ex late. **Aliud remediū & medicamentū contra**

(Q)uando solū talis fuerit inclauatura contra tuellū. R' contra pede
al' detegat — (Q)ua illa' p'us usq; ad uiuū fudit detegat p' longū ungule incide
do & alargando circa uulnus debet n̄ n̄ circū incidat ungula lesioni p'xi
q̄ ut uulnus n̄ cohereat ullo mō. inclauatura p̄modū discoop
ta. lesio totalit̄ impleat' de sale minuto. loto p'us uulnē cū ace
to. sup posita stuppa madefacta in aceto per les' cū q̄da pecia allige
t' & renouet' p'ea lesio cottidie bis in die, uelut sup' narraui. **De incla**
S(i) aut̄ sit tertia sp̄es inclauature q̄ n̄ — **uatura q̄ n̄ tangit tuellū.**
ledit tuellū. s; transit p' mediū nimiū ungule illd' id' fiat p'ora
q̄ in secunda sp̄e dictū adiungit' tm̄ q̄ amicta vl' discopta p'us incla
al' accepta — uatura debet extrinsec' ungula incidat' usq; ad lesionē clauel
al' exitus — li. ut nec turpitudinis. vl' aliū aliquā int̄ lesionē p'sit mō ali

Equus claudicans a pede anteriori vel posteriori. De equo paciente inguinalia. Si
erit hec tamen inguinibus in extremitate vel tanto modo puncta pedis, hec in-
guinalia patitur. De equo leso circa iuncturam pedis.
Equus claudicans [illegible] pedis quas terram non premit vel aliquid [illegible]
[illegible] iuncturas [illegible] iuncturas est leso. De equo leso in spa-
Equus claudicans [illegible] circumvolvere sua [illegible] vel [illegible] tula.
claudicantes [illegible] dolor in spatula permanet. De equo leso in ancha.
Equus claudicans [illegible] circumvolutione sua [illegible] claudicatio
efficitur ancha [illegible] patitur. De equo paciente in pectore.
Si [illegible] loca infirma patiens inguinibus [illegible] anteriores
[illegible] frontis aquatice affligitur. De equo pacien-
Equus claudicans [illegible] te tenue sub in spatula.
[illegible] pede claudicante [illegible] claudica-
[illegible] in spatula patitur. De certa lesione iuncture.
Equus claudicans [illegible] inguinibus [illegible] in puncta [illegible]
[illegible] solo [illegible] aliquid [illegible] et eleuet
pedem claudicantem [illegible] aliquibus inguinibus [illegible] iunctura est
leso. De equo [illegible].
Si [illegible] dolores [illegible] corpus [illegible] auriculas [illegible] frigidas
nares frigidas [illegible] oculos [illegible] esse [illegible]. De equo
Equus [illegible] huius habente [illegible] quidam [illegible]
[illegible] frigidum [illegible] fuerit lacrimans [illegible] cito.
[illegible]. De equo habente [illegible] vel [illegible]
[illegible] quidam [illegible].
[illegible] emittit per nares [illegible]
[illegible] evadit. De signis mortis equi [illegible].
Equus [illegible] infirmitate [illegible] emittit [illegible]
[illegible] fuerit patiens [illegible]
[illegible] in effusione [illegible] infirmitas moritur [illegible].
Equus [illegible] infirmitate [illegible]. De equo paciente [illegible] quam non
[illegible] redigitur in sudorem [illegible] signa [illegible] evadere.
[illegible] omnis [illegible] capitis paciente non [illegible]
[illegible] evadere. De signis mortis.
Equus laborans in infirmitate frigiditatis capitis [illegible] caput [illegible]
[illegible] non caput [illegible] inguinibus [illegible] pedes [illegible]
[illegible] auriculas pendentes a frigidas nares [illegible]
[illegible] liberari. De equo paciente stranguilionem qui non [illegible] evadit.
Equus paciens infirmitate stranguilionis [illegible] difficultate [illegible]
narium a gutturis emittit spiritum [illegible] non [illegible] guttur [illegible]
[illegible] grossum [illegible] inflatum habuerit difficiliter subvenitur.